

Lex Sarah DNR 53/2021**Rapporten inkom:** 210203**Utredning inledd:** 210308**Rapportör:** Sektionschef, Barn, unga och familj, Utredning och Uppföljning**Utredare:** Alexandra Gocan**Sammanfattning**

Utredningen avser två syskon, A och B, som är kända sedan tidigare inom socialtjänsten. Syskonen bor stadigvarande hos sin mamma som har ensam vårdnad men har umgänge med sin pappa. Mottagningen tar emot en orosanmälan från syskon A:s skola som berättat att hen utsatts för våld av sin pappa. Mottagningen hanterar anmälan och inleder utredning varpå ärendet lämnas över till Utredning och Uppföljning. Utredning och Uppföljning ställer sig frågande till hur Mottagningen har hanterat ärendet.

Frågeställning

- *Vad har inträffat och har det inträffade inneburit ett missförhållande så som avses med Lex Sarah?*
- *Har syskonen varit utsatta för risk att fara illa?*
- *Behöver verksamheten vidta några förbättrande åtgärder för att säkerställa att det inträffade inte upprepas?*

Händelseförlopp

Orosanmälan på syskon A inkommer till Mottagningen. Syskon A har berättat för personal i skolan att hen utsatts för våld av sin pappa. Genomläsning av aktmaterialet visar på att Mottagningen genomfört en skyddsbedömning och dokumenterat denna. I skyddsbedömningen framkommer att uppgifterna som inkommit till socialtjänsten är oroväckande sett till syskon A:s välmående och rätt till trygghet. Mamma som är ensam vårdnadshavare är av skolan informerad om syskon A:s situation och mamma har ett ansvar att skydda hen från att vara i en utsatt situation. Socialtjänsten kommer inte att agera med omedelbara insatser utifrån att syskon A vistas hos mamma. Syskon B:s situation belyses inte.

Mottagningen samtalar med mamma några dagar senare. Av aktmaterialet framkommer att mamma frågat syskon A om händelserna och att hen bekräftat dessa. Mamma känner till att pappa har aggressionsproblem och att pappa varit våldsam mot syskon A. Pappa har dock rätt till regelbundet umgänge med syskonen enligt en dom från Tingsrätten. Mottagningen och mamma gör en överenskommelse om att det är bäst för syskon A att inte samtala med socialsekreterare från Mottagningen under förhandsbedömningen utan att hen kommer att få komma till tals under utredningens gång. Av aktmaterialet framkommer även att sektionschef på Mottagningen beslutar om att polisanmälan inte ska göras under förhandsbedömningen och att nytt övervägande om polisanmälan får göras under utredningens gång. Utredning enligt SoL inleds på syskon A. Syskon B:s situation belyses fortfarande inte.

Ansvarig socialsekreterare på Utredning och Uppföljning tar emot ärendet. Socialsekreterare kontaktar samma dag mamma och uppmanar henne till att skydda syskonen. Mamma berättar att syskonen för tillfället vistas med pappa och att de ska ha umgänge med honom. Syskon A:s uppgifter om våld ansågs trovärdiga av Utredning och Uppföljning och ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU fattades gällande båda syskonen.

Styrande lagar och föreskrifter

När en anmälan enligt 1 § som rör barn eller unga ska socialnämnden genast göra en bedömning av om barnet eller den unge är i behov av omedelbart skydd. En sådan bedömning ska dokumenteras (11 kap. 1 a § första stycket SoL). Barnets eller den unges behov av skydd kan behöva övervägas vid flera tillfällen under en utredning. Dokumentationen av en omedelbar skyddsbedömning enligt 11 kap. 1 a § SoL ska innehålla uppgifter om vilken bedömning som har gjorts av behovet av omedelbart skydd, vilka faktiska omständigheter och händelser av betydelse som ligger till grund för nämndens bedömning, när bedömningen har gjorts och vem det är som har gjort bedömningen (5 kap 4 § SOSFS 2014:5).

Principen om att barnets bästa ska beaktas särskilt vid åtgärder som rör barn regleras i såväl 1 kap 2 § SoL som i art 3 barnkonventionen. Socialtjänsten ska verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden (5 kap 1 § SoL) och barnets bästa ska beaktas i alla beslut som fattas. En rättssäker handläggning och dokumentation är en viktig del i det professionella sociala arbete som bedrivs inom barn- och ungdomsvården. Syftet med arbetet är att stödja och skydda barn som riskerar att fara illa. Barnets bästa ska vara den givna utgångspunkten.

Att utsättas för att bevittna brott inom familjen kan vara förödande för ett barn. Att utsätta barn för att bevittna våld i nära relationer har tidigare inte varit brottsligt enligt lag. 1 juli 2021 infördes en ny bestämmelse i brottsbalken om det nya brottet barnfridsbrott, vilket innebär att det är straffbart att utsätta barn för att bevittna vissa brottsliga gärningar i en relation så som vålds- och sexualbrott. Barn upp till 18 år som bevittnat våld i nära relationer betraktas enligt socialtjänstlagen som brottsoffer och har rätt till stöd och hjälp.

Missförhållandet

Utredning och Uppföljning menar att missförhållandet i allmänhet består i att Mottagningen brustit i handläggningen av ärendet. Mottagningen har inte tagit kontakt med tidigare handläggare, gjort en adekvat och detaljerad skyddsbedömning eller säkerställt att mamma verkligen kan skydda sina barn - framförallt utifrån tidigare känt våld och mammas rädsla för pappa. Mottagningen har inte heller gjort någon polisanmälan eller säkerställt att syskonen inte ska ha umgänge med sin pappa innan utredning inleds och ärendet lämnas till Utredning och uppföljning. Enligt Utredning och Uppföljning har mamma under den här tidsperioden lämnat ut syskonen till pappa för umgänge vid två tillfällen. Slutligen har Mottagningen inte genomfört en förhandsbedömning på syskon B utifrån inkommen orosanmälan på syskon A. Utredning och Uppföljning menar på att de beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU som fattades gällande båda syskonen hade kunnat undvikas.

Barnets perspektiv

Sedan 1 januari 2020 är barnkonvention lag i Sverige och sedan tidigare regleras socialtjänstens insatser som påverkar eller kan komma att påverka barn i 1 kap 2 § SoL. Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som socialtjänsten fattar.

Orsaker och bedömning

Mottagningen uppger att de olika enheterna inte verkar vara överens om vilka bedömningar som gjorts i ärendet, vilket delvis kan bero på enheternas olika uppdrag. Mottagningen berättar att barnens situation hade förändrats i det avseende att syskonen befann sig med pappa när ärendet kom till Utredning och Uppföljning, varför enheten var tvungen att göra en ny bedömning. Under tiden som ärendet handlades av Mottagningen befann sig syskonen hos mamma, varpå Mottagningen bedömde att inga insatser behövdes. Mottagningen berättar att de även lutade sig mot den information som stod i senaste utredningen och som avslutades i december 2019 av Utredning och Uppföljning. I utredningen fanns bedömningar om att mamma kan skydda syskonen och att mamma har en god föräldraförmåga, trots att kännedom om våld från pappa fanns vid den tidpunkten.

Genomläsning av aktmaterialet visar på att Mottagningen genomfört en skyddsbedömning. Mottagningen har även dokumenterat beslut om att inte prata med syskon A samt beslut om polisanmälan från sektionschef. Lex Sarah-utredare kan dock inte se att Mottagningen i sin skyddsbedömning dokumenterat hur man säkerställt att mamma skyddar syskon A. Mottagningen har inte heller dokumenterat resonemanget bakom beslutet om att inte prata med syskon A eller resonemanget om att inte polisanmäla de inkomna uppgifterna om våld. Mottagningen har inte heller belyst syskon B:s situation eller resonerat kring säkerställandet av att syskonen inte skulle ha umgänge med pappa under tiden som ärendet hanterades av Mottagningen. Det omfattas inte av lex Sarah-utredarens uppdrag att ompröva de bedömningar som har gjorts i ärendet. Det som går att konstatera av utredningen är att Mottagningen inte skriftligen resonerat kring ovanstående. Det är av största vikt att dokumentationsskyldigheten efterföljs och att all information som är av vikt i ärendet dokumenteras.

Lex Sarah-utredaren har inte hittat något systemfel som motiverar att förvaltningen ser över sina rutiner, dokumentationsskyldigheten är tydlig och välkända rutiner kring exempelvis skyddsbedömningar finns.

Åtgärder

Omedelbara åtgärder

Verksamhetschef på Barn/unga och familj bedömde den 8 mars 2021 att omedelbara åtgärder inte behövde vidtas.

Ytterligare vidtagna och pågående åtgärder

Vikten av adekvat utredningsmetodik och dokumentationens betydelse måste kontinuerligt belysas. I ärenden som dessa är det också angeläget att enheterna som varit inblandade i ärendet har en dialog med varandra för att nå samsyn i ärendet och ha förståelse för varandras agerande.

Sektionschef på Utredning och Uppföljning uppger att en ny överenskommelse med Mottagningen gjordes för drygt en månad sedan. Överenskommelsen är att Mottagningen vid inkommen orosanmälan i ärenden som tidigare varit aktuella alltid ska ta kontakt med tidigare handläggare. Sektionschef uppger att det tidigare enbart varit en rekommendation att ta kontakt med tidigare handläggare. Överenskommelsen är sprungen ur en idé om att öka samarbetet och för att viktig kännedom om tidigare ärenden inte ska gå förlorad.

Förslag till ytterligare åtgärder

1. Utredningen visar på att det saknas samsyn i ärendet, vilket kan avhjälpas genom samtal mellan enheterna. Att träffas kontinuerligt över de olika enheterna kan leda till en större förståelse för varandras uppdrag och ett närmare samarbete. Genom en tät dialog kan de olika enheterna dela med sig av såväl utmaningar och framgångsfaktorer med syftet att förbättra socialförvaltningens tjänster till medborgarna.
2. Samtidigt som det finns fördelar med att dialogen mellan olika enheter ökar är det av största vikt att dokumentationsskyldigheten efterföljs. Det är av vikt att båda enheterna dokumenterar utförligt och tydligt, dels för att underlätta för varandra och dels för att ingen information ska gå förlorad.
3. Det är av största vikt att även uppmärksamma syskon vid misstanke om våld eller andra missförhållanden. Skyddsbedömningar ska genomföras även på syskon, inte enbart på det barn som anmälan avser. Att utsätta barn för att bevittna våld i nära relationer är brottsligt och barn som bevittnat våld i nära relationer har rätt till stöd och hjälp.

Har något liknande hänt tidigare?

Inom ramen för Lex Sarah har brister i dokumentation och utredningsmetod tidigare uppmärksammats vid flertalet tillfällen. Ingen rapport har dock motsvarat den som är aktuell i detta

fall.

Bedömning om något liknande kan hända igen

Risken för att något liknande kan hända igen bedöms vara liten under förutsättning att förvaltningen tar till sig erfarenheterna från denna händelse.

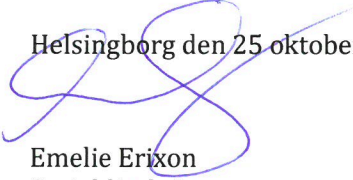
Anmälan till IVO

Det rapporterade bedöms inte utgöra ett allvarligt missförhållande enligt Lex Sarah. Det inträffade ska därför inte rapporteras till Inspektionen för vård och omsorg, IVO, utan enbart användas i utveckling av nämndens kvalitetsarbete.

Beslut

- Att godkänna utredningen.
- Att ge i uppdrag till samtliga sektionschefer på Barn, unga och familj samt Gemensamma resurser att säkerställa att rutinen om att skyddsbedömningar även ska göras på syskon efterföljs.
- Att inom ramen för intern kontroll följa upp och återsrapportera effekterna av åtgärderna genom stickprovskontroller under 2022.
- Att inte anmäla ärendet till IVO då det inträffade inte bedöms utgöra varken ett allvarligt missförhållande eller en påtaglig risk för allvarligt missförhållande enligt 14 kap 7 § Socialtjänstlagen.

Helsingborg den 25 oktober 2021

Emelie Erixon
Socialdirektör

Utredningskällor

Rapport

Genomläsning av aktmaterial

Samtal med sektionschef, socialsekreterare och medhandläggare 210602

Samtal med sektionschef och socialsekreterare, Mottagningen, 210705